

KARLSKOGA
KOMMUN

Rapport:
Kartläggning
Finskspråkig service i Karlskoga kommun

Anne Ågren
Verksamhetsutvecklare, finskt förvaltningsområde
Juli 2014

Innehållsförteckning

Bakgrund, syfte och genomförande

Svarsfrekvens

De olika områdena

 Kommunal service

 Äldreomsorg

 Övriga synpunkter

Sammanfattning

Bakgrund

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft 1 januari 2010. Detta innebär att vissa minoritetsrättigheter ska förverkligas i hela landet. Alla fem nationella minoriteter (sverigefinnar, samer, romer, tornedalingar, judar) omfattas därför av den nya lagen (2009:724).

Tre av grupperna har speciella rättigheter. Dessa är samer, tornedalingar och sverigefinnar. De kan ingå i ett s.k. förvaltningsområde.

Karlskoga Kommun blev finskt förvaltningsområde 2012. Sedan hösten 2012 arbetar en verksamhetsutvecklare med dessa frågor och kommunen arbetar kontinuerligt för att leva upp till minoritetslagstiftningens intentioner. Karlskoga kommun har arrangerat olika kulturevenemang, kurser, föreläsningar, skyltat på finska, bara för att nämna några av insatserna.

I slutet av 2012 genomfördes en enkät om sverigefinnarnas önskemål av finskspråkig service. Då det har gått en tid, ville kommunen göra en uppföljning om behoven är desamma nu. Kommunen ville även få reda på om kommunens sverigefinnar har märkt en förbättring i utbudet av finskspråkig service i Karlskoga.

Svarsfrekvensen var mycket låg i den första undersökningen men hade fördubblats i årets undersökning. Fortfarande är svarsfrekvensen låg när man relaterar till antal sverigefinnar i kommunen (som idag är ca 12 % av det totala invånarantalet i Karlskoga).

Syfte

Syftet med denna kartläggning är att få en mer nyanserad bild av sverigefinnarnas behov och önskemål – nu och i framtiden. Samtidigt ville man få en uppfattning om arbetet med implementeringen av finskt förvaltningsområde har gått framåt.

Genomförande.

Enkättiden var 2014-02-25 - 2014-04-15

Enkäten kunde man hämta i pappersformat på biblioteket, KS reception och hos finskspråkiga föreningar. Dessutom kunde man svara på enkäten på kommunens finska webbsida.

Man hade även annonserat i lokaltidningen om enkäten samt verksamhetsutvecklaren blev intervjuad i Sveriges Radio/Sisuradio om detta.

De flesta frågor var fleralternativs frågor men man kunde även lämna in sina synpunkter i slutet av enkäten. Fem av frågorna var s.k. frisvarsfrågor där svaranden kunde lämna sina egna synpunkter.

Bakgrundsinformation

Antal svarande var 89 st. varav 70 svarade i pappersformat och 19 st. elektroniskt på kommunens hemsida. Jämförelsevis kan nämnas att motsvarande siffror 2012 var: Antal svarande 59 varav 54 svarade i pappersformat och fem elektroniskt.

De flesta svaranden var finskfödda kvinnor över 65 år. Enbart fem stycken var andra generationens sverigefinnar.

De flesta svaranden bor i kommunens västra (29 %) eller östra (28 %) stadsdelar.

93 % av de svarande använder finska dagligen, mestadels hemma eller med vänner och familj. Enstaka svarade att de använder finska i sitt arbete.

Slutsatser och analys

En nationell fråga är, hur man ska nå till fler sverigefinnar i kommunerna. Detta gäller även i Karlskoga, eftersom svarsfrekvensen var låg (ca 3 % av Karlskogas 1:a, 2:a eller 3:e generationens sverigefinnar). Det syns tydligt att de svarande hör till den äldre generationen som arbetsinvandrade till Karlskoga på 60- och 70-talet.

Eftersom de flesta svaranden bor i kommunens östra och västra stadsdelar, bör man kanske ha fler finskspråkiga aktiviteter där.

Då svarsfrekvensen var låg bland de yngre, återstår frågan hur nå ut till dem som vill behålla sitt eget och sina barns finska.

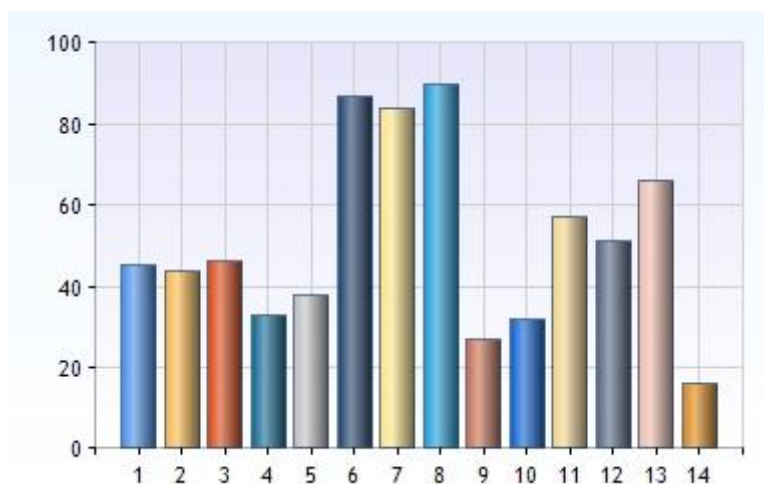
Kommunen delar ut information på kommunens finska webb-sida, via modersmåsläraren, föreningar samt förskolorna, men fler insatser behövs.

Kommunal service

Frågan som ställdes var ”Vilken service på finska önskar du?”

I nedanstående stapeldiagram utmärker sig tre staplar: Hemtjänst, hemsjukvård och vård-och omsorgsboende.

Andra områden som var önskvärda var finskspråkig kultur -och fritidsaktiviteter samt information på kommunens hemsida.

1 Förskola 37 (45 %)

2 Modersmålsstöd i svenskspråkig förskola 36 (44 %)

3 Modersmålsundervisning i grundskolan 38 (46 %)

4 Studiehjälp 27 (33 %)

5 Finskspråkig grundskola 31 (38 %)

6 Hemtjänst 71 (87 %)

7 Hemsjukvård 69 (84 %)

8 Vård – och omsorgsboende för äldre 74 (90 %)

9 Bygg – och miljöärenden (t.ex. bygglov, avlopp) 22 (27 %)

10 Renhållningsärenden (t.ex. sophämtning, återvinning) 26 (32 %)

11 Information på kommunens hemsida 47 (57 %)

12 Tryckt informationsmaterial från kommunen. Vad? 42 (51 %)

13 Kultur - och fritidsverksamhet för alla åldrar 54 (66 %)

14 Annan service, vilken? 13 (16 %)

Man kunde även lämna in synpunkter av den befintliga finskspråkiga servicen i kommunen.

Åtta personer ansåg att servicen de använt, har fungerat bra. 13 stycken hade inte behövt använda den finskspråkiga servicen än.

De områden där förbättring önskas är tolkservicen och äldreomsorgen.

Eftersom Karlskoga har varit finskt förvaltningsområde sedan 2012, ställdes även frågan:

”Har du märkt att den finskspråkiga servicen har blivit bättre eller syns mer än förut. Hur?”

31 personer hade besvarat frågan. 16 av dem hade märkt en del förbättringar har genomförts samt uppmärksammat att finskt förvaltningsområde har synts mer. Många menade dock att en del har gjorts men mycket arbete kvarstår.

Åtta personer ansåg att man inte har märkt alls att kommunen är ett finskt förvaltningsområde.

Slutsatser och analys

Eftersom åldersgruppen 65+ var mest representerad är det ganska naturligt att äldreomsorgsfrågorna var högprioriterade.

Man kan även dra den slutsatsen att det är den åldergruppen som vill ha modersmål både i förskolan och i skolan så att deras barnbarn kan lära sig sina far/morföräldrarnas modersmål. Modersmålsundervisning bedrivs redan i Karlskogas grundskolor. Ca 50 elever läser finska som modersmål.

I maj genomfördes en enkätundersökning till förskoleföräldrar med finsk anknytning. Enbart en svarade på enkäten och ville ha förskola delvis på finska till sitt barn.

Kommunen har satsat en hel del på kulturevenemang under 2013 och det har många märkt av och uppskattat. En del kritiserade dock att medel används till detta. Samrådsgruppen har varit överens om dessa evenemang och det kan tilläggas att kulturaktiviteter på Lötängens vårdhem har varit mycket uppskattade av både brukare och deras anhöriga.

De frivilliga finstalande organisationerna har bedrivit öppen dagverksamhet i Nickkällan och besöksantalet har varit ca 30 personer/tillfälle.

Nytt för i år är att organisationerna har möjlighet att söka anordnarstöd till olika kultur – eller språkhöjande insatser. På detta sätt har föreningarna större bestämmanderätt när det gäller olika aktiviteter.

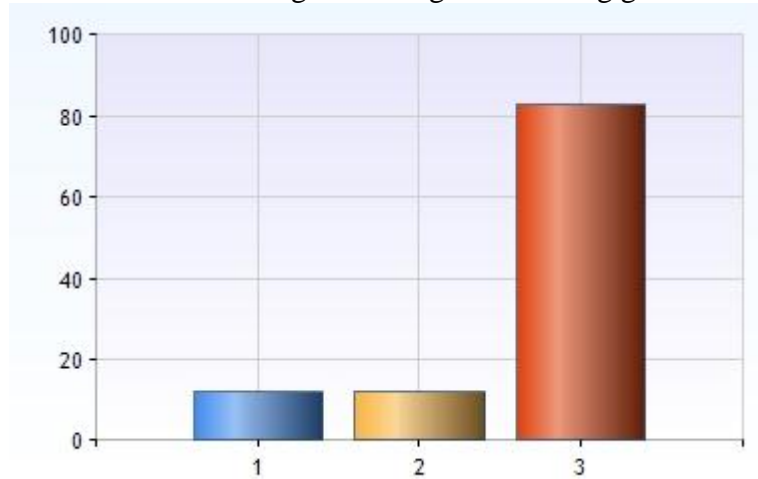
Trots stora informationsinsatser, var det tre stycken av de svarande som inte hade hört talas om finskt förvaltningsområde. Åter igen behövs detta synliggöras mer.

Äldreomsorg

Eftersom det har framkommit sedan förut att det finns ett stort behov av finskspråkig service inom äldreomsorgen, efterfrågades denna speciellt.

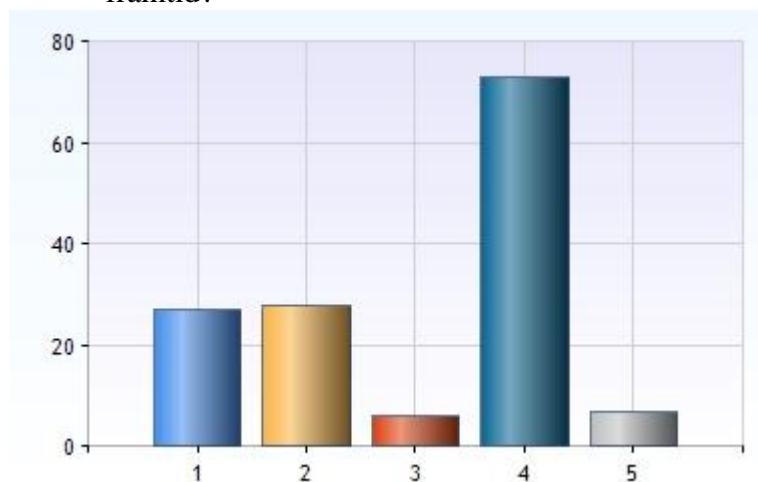
Av diagrammen nedan kan man se behovet av finskspråkig service inom äldreomsorgen idag och inom nära framtid. Frågorna som ställdes var:

1. Får du eller någon anhörig äldreomsorg genom kommunen idag?

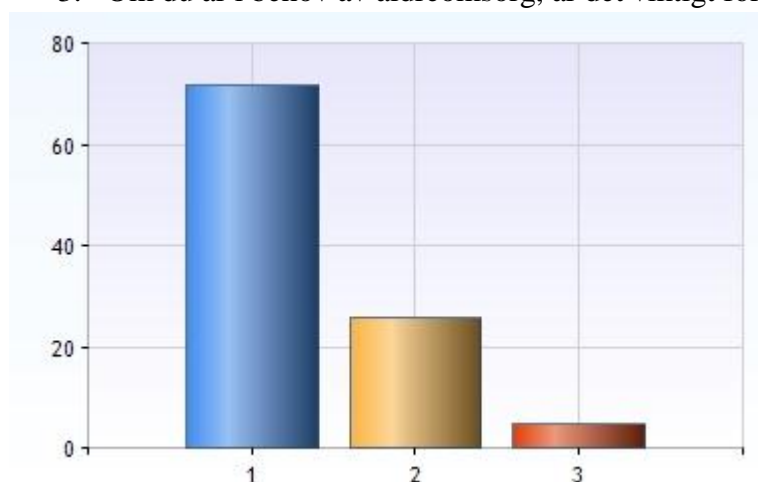
1. Ja, hemtjänst
2. Annan äldreomsorg
3. Nej

2. Har du eller dina anhöriga behov av finskspråkig äldreomsorg just nu eller inom nära framtid?

1. Ja, jag själv
2. Ja, en eller flera anhöriga
3. Jag skulle redan nu vilja flytta till äldreboende med finsk profil.
4. Inte just nu, men kanske i framtiden
5. Nej

3. Om du är i behov av äldreomsorg, är det viktigt för dig att den har en finsk inriktning?

1. Ja, helt på finska
2. Ja, delvis på finska
3. Nej

Slutsatser och analys

Finskspråkig äldreomsorg behövs både idag och i framtiden. Alla som har finskspråkig service idag, har inte svarat på enkäten (eftersom bara på Lötängens vårdboende bor 13 finsktalande brukare), så dagens situation i diagrammet är lite missvisande.

Viktigt är dock att se att behovet kommer att kvarstå. Kommunen har åtagit sig att vara finskt förvaltningsområde och detta innebär bl.a. att äldreomsorg skall ges på finska (och man ska sträva efter finskspråkig personal).

Bland finskspråkig personal gjordes en förfrågan 2013, om de ville använda finska i sitt arbete. Närmare 70 personer inom socialförvaltningens område svarade jakande på detta. Socialförvaltningen skulle undersöka under våren 2014 om den finsktalande personalen och brukarna är placerade på samma ställe. Noteras att det i kommunens platsannonser inte står något om att finska är meriterande, varför detta kan vara en utmärkt förbättring angående strävan efter tvåspråkig personal. Det är socialnämnden som fattar beslut om kvalifikationskrav och frågan har lyfts med socialnämndens ordförande.

Socialnämnden tog ett beslut i slutet av 2013 att ingen finsk avdelning skall tillkomma utan varje enhet skall se till att behoven uppfylls. Ett gott exempel är Lötängens vårdboende, där man ordnar finskspråkiga aktiviteter samt söker tvåspråkig personal. Detta är ett exempel som de andra enheterna kan dra lärdom av.

Övriga synpunkter

Man hade även ställt öppna frågor i enkäten som handlade om kommunal service, finskt förvaltningsområde samt utveckling och önskemål angående denna.

Första frågan var: Om du har använt dig av befintlig kommunal service på finska vill vi gärna veta vad du tycker om den. Vad funkade bra/mindre bra?

Även här upplever kommunens sverigefinnar väldigt olika hur den finskspråkiga servicen fungerar. Av de 38 svar var hälften positiva och hälften negativa.

Trots att Karlskoga har varit finskt förvaltningsområde över två år, så finns det fortfarande de, som inte ens vet att man kan få service på finska. En del är även frustrerade för att kommunen inte håller det minoritetslagens intentioner säger, när det gäller exempelvis rätten till finskspråkig äldreomsorg.

18 stycken hade svarat på frågan: Har du tankar eller idéer om hur kommunen med hjälp av språk, kultur och annat kan bygga upp och förbättra finskspråkig äldreomsorg?

Förslagen som gavs här var bl.a. hembesök, finskspråkig personal, gemensamma träffar, finskspråkig demensavdelning osv.

Frågan: Vilken verksamhet eller vilka aktiviteter önskar du de finska föreningarna skulle ordna som kunde ha en positiv verkan på de äldres livskvalitet? hade besvarats av 23 personer. Övervägande önskade man gemensamma träffar med tyngdpunkten social samvaro. Många hade även kommenterat att detta görs redan idag.

Man hade även en helt öppen fråga, där man kunde lämna vilken feedback som helst. 33 stycken hade använt den möjligheten. De åsikter som kom fram var åter igen finskspråkig äldreomsorg, tolkservice och gemensamma träffar. Man hade även önskat finskspråkig service inom landstinget.

Sista öppna frågan lydde: Karlskoga har varit finskt förvaltningsområde sedan 2012. Har du märkt att den finskspråkiga servicen har blivit bättre eller synts mer än förut? Hur?

Av de 33 svaren man fått hade 15 märkt det, 10 inte och fyra stycken som inte ens visste att Karlskoga är ett finskt förvaltningsområde. Största förändringen var hade märkts inom kulturutbudet och en del äldreomsorgsservice. Man tyckte dock att saker går för sakta framåt.

Slutsatser och analys

Äldreomsorg, tolkservice och mer information på finska, var de områden där man önskade utveckling. Många av de sakerna som önskades existerar redan idag, men kommunens sverigefinnar är inte medvetna om dem.

Samordnaren för finskt förvaltningsområde har ett nära samarbete med representanter för de finstalande organisationerna och man ställer sig frågorna: Varför går inte informationen fram till deras medlemmar? Behövs det ett annat forum än sverigefinska rådet och stormöten två gånger/år? Stormötena har dock inte varit populära bland kommunens sverigefinnar - i genomsnitt har det kommit 20 personer på dessa möten. Vad kan det bero på?

Sammanfattning

Av svaren vi fått har det framkommit tydligt att mer finskspråkig service inom äldreomsorgen är behövs. En del tror att ansvaret för detta ligger hos samordnaren, som kan tala om för socialförvaltningen, hur de ska lägga upp sin verksamhet mot de finsktalande brukarna. Kommunen behöver även upplysa sverigefinnarna tydligare om kommunens beslutstrappa.

Kommunens sverigefinnar har kanske även haft för stora önskemål och förhoppningar, när det gäller finskt förvaltningsområde. Detta är dock inte så konstigt eftersom minoritetslagen är lite otydlig på sina ställen och landets förvaltningskommuner tolkar lagen olika. Även länsstyrelsen i Stockholms län (som tillsammans med Sametinget har huvudansvaret för att samordna och följa upp hur Sveriges minoritetspolitik genomförs i landet) påpekade i sin rapport till regeringen att tydligare riktlinjer behövs. Minoritetslagen är tydlig på vissa punkter: Statsbidraget får inte användas till föreningsstöd eller service, som kommunen är skyldig att ordna (här ingår bl.a. tolkverksamheten).

Att nå till fler, är en stor utmaning för förvaltningskommunerna i Sverige – och Karlskoga är inget undantag.

Mycket har hänt i Karlskoga som finskt förvaltningsområde och mycket arbete kvarstår.

Hela undersökningen (på svenska) med översatta kommentarer går att läsa på kommunens finskspråkiga hemsida.

Karlskoga 23 juli 2014

Anne Ågren, verksamhetsutvecklare